Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (piata komora)

z 2. júna 2022 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Súdna spolupráca v občianskych veciach – Opatrenia týkajúce sa dedičského práva – Nariadenie (EÚ) č. 650/2012 – Články 13 a 28 – Platnosť vyhlásenia o odmietnutí dedičstva – Dedič, ktorý má bydlisko v inom členskom štáte, ako je členský štát súdu, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci – Vyhlásenie urobené na súde členského štátu obvyklého pobytu tohto dediča“

Vo veci C-617/20,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (Vyšší krajinský súd Brémy, Nemecko) z 11. novembra 2020 a doručený Súdnemu dvoru 20. novembra 2020, ktorý súvisí s konaním, ktoré začalo na návrh:

T. N.,

N. N.,

za prítomnosti:

E. G.,

SÚDNY DVOR (piata komora),

v zložení: predseda piatej komory E. Regan, sudcovia I. Jarukaitis, M. Ilešič (spravodajca), D. Gratsias a Z. Csehi,

generálny advokát: M. Szpunar,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– španielska vláda, v zastúpení: L. Aguilera Ruiz, splnomocnený zástupca,

– talianska vláda, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci G. Greco, avvocato dello Stato,

* Jazyk konania: nemčina.

– Európska komisia, v zastúpení: pôvodne S. Grünheid, W. Wils a M. Wilderspin, neskôr S. Grünheid a W. Wils, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 20. januára 2022,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 13 a 28 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve (Ú. v. EÚ L 201, 2012, s. 107).

2 Tento návrh bol podaný v rámci konania začatého na návrh T. N. a N. N., ktorý sa týka žiadosti o vydanie kolektívneho osvedčenia o dedičstve týkajúceho sa dedičstva po W. N., manžela E. G. a strýka T. N. a N. N. (ďalej len „synovci zosnulého“).

Právny rámec

Právo Únie

3 Odôvodnenia 7, 32 a 67 nariadenia č. 650/2012 stanovujú:

„(7) Je potrebné uľahčiť riadne fungovanie vnútorného trhu odstránením prekážok voľného pohybu osôb, ktoré v súčasnosti narážajú na problémy pri uplatňovaní svojich práv v kontexte dedenia, ktoré má cezhraničné dôsledky. V európskom priestore spravodlivosti musia mať občania možnosť usporiadať svoje dedičstvo vopred. Musia byť efektívne zaručené práva dedičov a odkazovníkov, ďalších osôb s blízkym vzťahom k zosnulému, ako aj veriteľov poručiteľa.

…

(32) V snahe zjednodušiť život dedičov a odkazovníkov, ktorí majú obvyklý pobyt v inom členskom štáte, ako je členský štát, v ktorom sa koná alebo bude konať v dedičskej veci, by toto nariadenie malo umožniť každej osobe, ktorá je oprávnená podľa rozhodného práva pre dedenie, vydať vyhlásenia o prijatí alebo odmietnutí dedičstva, odkazu alebo povinného dedičského podielu alebo o obmedzení svojej zodpovednosti za dlhy patriace do dedičstva, a to vo forme ustanovenej právnym poriadkom členského štátu, v ktorom má obvyklý pobyt, pred súdmi tohto členského štátu. To by nemalo brániť tomu, aby sa takéto vyhlásenia vydávali pred inými orgánmi v tomto členskom štáte, ktoré sú príslušné na prijímanie takýchto vyhlásení podľa vnútroštátneho právneho poriadku. Osoby, ktoré sa rozhodli pre možnosť vydať vyhlásenia v členskom štáte svojho obvyklého pobytu, by mali informovať súd alebo orgán, ktorý koná alebo bude konať v dedičskej veci, o existencii takýchto vyhlásení v lehote stanovenej v rozhodnom práve pre dedenie.

…

(67) Na účely rýchleho, plynulého a účinného vyporiadania dedičstva s cezhraničnými dôsledkami v Únii sa predpokladá, že dedičia, odkazovníci, vykonávatelia závetu alebo správcovia dedičstva by mali mať možnosť ľahko preukázať svoje postavenie a/alebo práva a právomoci v inom členskom štáte, napríklad v členskom štáte, v ktorom sa nachádza majetok patriaci do dedičstva. …“

4 Kapitola II tohto nariadenia, nazvaná „Právomoc“, zahŕňa najmä články 4 a 13.

5 Článok 4 uvedeného nariadenia, nazvaný „Všeobecná právomoc“, stanovuje:

„Právomoc konať vo veci celého dedičstva majú súdy členského štátu, v ktorom mal zosnulý obvyklý pobyt v čase smrti.“

6 Článok 13 toho istého nariadenia, nazvaný „Prijatie alebo odmietnutie dedičstva, odkazu alebo povinného dedičského podielu“, stanovuje:

„Právomoc prijímať vyhlásenie o prijatí alebo odmietnutí dedičstva, odkazu alebo povinného dedičského podielu alebo vyhlásenie, ktorého cieľom je obmedziť zodpovednosť dotknutej osoby v súvislosti s dlhmi patriacimi do dedičstva, majú okrem súdu, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci podľa tohto nariadenia, aj súdy členského štátu obvyklého pobytu ktorejkoľvek osoby, ktorá podľa rozhodného práva pre dedenie môže urobiť pred súdom vyhlásenie, pokiaľ sa podľa právneho poriadku tohto členského štátu môžu urobiť pred súdom.“

7 Kapitola III nariadenia č. 650/2012, nazvaná „Rozhodné právo“, obsahuje najmä články 21, 23 a 28 tohto nariadenia.

8 Článok 21 tohto nariadenia, nazvaný „Všeobecné pravidlo“, stanovuje vo svojom odseku 1:

„Ak nie je v tomto nariadení ustanovené inak, rozhodným právom vo veci celého dedičstva je právny poriadok štátu, v ktorom mal zosnulý obvyklý pobyt v čase smrti.“

9 Článok 23 uvedeného nariadenia, nazvaný „Rozsah pôsobnosti rozhodného práva“, vo svojich odsekoch 1 a 2 stanovuje:

„1. Právnym poriadkom určeným podľa článku 21 alebo článku 22 sa spravuje celé dedičstvo.

2. Uvedené právo upravuje najmä:

…

e) prechod majetku, práv a záväzkov tvoriacich časť dedičstva na dedičov, prípadne odkazovníkov, vrátane podmienok a účinkov prijatia alebo odmietnutia dedičstva či odkazu;

…“

10 Článok 28 toho istého nariadenia, nazvaný „Formálna platnosť vyhlásenia o prijatí alebo odmietnutí dedičstva“, stanovuje:

„Vyhlásenie o prijatí alebo odmietnutí dedičstva, odkazu alebo povinného dedičského podielu alebo vyhlásenie, ktorého cieľom je obmedziť zodpovednosť osoby, ktorá urobila vyhlásenie, je z formálneho hľadiska platné, ak spĺňa náležitosti:

a) podľa práva uplatniteľného na dedenie podľa článku 21 alebo článku 22 alebo

b) podľa právneho poriadku štátu, v ktorom má osoba, ktorá urobila vyhlásenie, obvyklý pobyt.“

Nemecké právo

11 § 1942 Bürgerliches Gesetzbuch (Občiansky zákonník) v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej (ďalej len „BGB“), nazvaný „Dedenie a odmietnutie dedičstva“, stanovuje:

„1. Dedičstvo prechádza na povolaného dediča bez toho, aby bolo dotknuté právo odmietnuť ho (dedenie).

…“

12 Podľa § 1943 BGB s názvom „Prijatie a odmietnutie dedičstva“:

„Dedič už nemôže odmietnuť dedičstvo, ak ho prijal alebo ak uplynula lehota stanovená na odmietnutie dedičstva; po uplynutí tejto lehoty sa dedičstvo považuje za prijaté.“

13 § 1944 BGB s názvom „Lehota na odmietnutie dedičstva“ stanovuje:

„1. Dedičstvo možno odmietnuť len do šiestich týždňov.

2. Lehota začína plynúť okamihom, v ktorom sa dedič dozvie o dedení a dôvode, pre ktorý je povolaný dediť. …

3. Lehota je šesť mesiacov, ak mal zosnulý posledné bydlisko výlučne v zahraničí alebo ak sa dedič v čase začatia plynutia lehoty zdržiava v zahraničí.“

14 § 1945 BGB s názvom „Forma odmietnutia“ stanovuje:

„Dedičstvo sa odmieta vyhlásením voči súdu, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci; vyhlásenie treba urobiť do zápisnice pred súdom, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci, alebo formou úradne overenej listiny.

…“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

15 W. N., holandský štátny príslušník, ktorý mal posledný obvyklý pobyt v Nemecku, zomrel 21. mája 2018 v Brémach (Nemecko).

16 Dňa 21. januára 2019 E. G., ktorá bola manželkou W. N. a ktorá má bydlisko v Nemecku, podala na Amtsgericht Bremen (Okresný súd Brémy, Nemecko), súd, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci po W. N., návrh na vydanie osvedčenia o dedičstve, podľa ktorého mala v dôsledku dedenia zo zákona zdediť tri štvrtiny dedičstva po W. N., a synovci zosnulého, ktorí obaja žijú v Holandsku, mali zdediť, každý z nich, jednu osminu z tohto dedičstva.

17 Listom z 19. júna 2019 tento súd informoval synovcov zosnulého o tom, že prebieha konanie o dedení zo zákona, a požiadal ich, aby mu poskytli určité dokumenty na účely vyporiadania dedičstva.

18 Dňa 13. septembra 2019 synovci zosnulého urobili na Rechtbank Den Haag (súd v Haagu, Holandsko) vyhlásenie o odmietnutí dedičstva po zosnulom, ktoré bolo 30. septembra 2019 zapísané do dedičského registra vedeného na tomto súde.

19 Listom z 22. novembra 2019 Amtsgericht Bremen (Okresný súd Brémy) zaslal návrh na vydanie osvedčenia o dedičstve synovcom zosnulého a vyzval ich, aby predložili svoje pripomienky.

20 Listom z 13. decembra 2019 napísaným v holandskom jazyku synovci zosnulého predložili Amtsgericht Bremen (Okresný súd Brémy) kópie listín, ktoré vystavil Rechtbank Den Haag (súd v Haagu) v súvislosti s ich vyhláseniami o odmietnutí dedičstva po zosnulom. Listom z 3. januára 2020 Amtsgericht Bremen (Okresný súd Brémy) oznámil synovcom zosnulého, že pre absenciu prekladu do nemeckého jazyka ich listy, vrátane predložených listín, nebolo možné zohľadniť.

21 Listom z 15. januára 2020, napísaným v nemeckom jazyku, N. N. oznámil Amtsgericht Bremen (Okresný súd Brémy), že jeho brat a on odmietli dedičstvo po zosnulom, že v súlade s právom Únie vyhlásenie o tomto odmietnutí bolo zaregistrované v holandskom jazyku príslušnými súdnymi orgánmi a že preto nie je potrebný žiadny preklad predmetných dokumentov do nemeckého jazyka. Tento súd v odpovedi pripomenul potrebu preložiť listiny relevantné vo veci, ako aj dodržať lehoty stanovené na odmietnutie dedičstva.

22 Uznesením z 27. februára 2020 Amtsgericht Bremen (Okresný súd Brémy) určil skutočnosti potrebné na vydanie osvedčenia o dedičstve v súlade s návrhom E. G. a rozhodol, že synovci zosnulého sa považovali za osoby, ktoré prijali dedičstvo.

23 Synovci zosnulého podali proti tomuto uzneseniu odvolanie a požiadali o predĺženie lehoty na účely predloženia ďalších dôkazov. Dňa 30. júla 2020 predložili Amtsgericht Bremen (Okresný súd Brémy) farebné kópie listín, ktoré vyhotovil Rechtbank Den Haag (súd v Haagu), ako aj ich preklady do nemeckého jazyka. Keďže Amtsgericht Bremen (Okresný súd Brémy) im vytýkal neposkytnutie originálov týchto listín, tieto originály mu boli zaslané 17. augusta 2020.

24 Uznesením z 2. septembra 2020 Amtsgericht Bremen (Okresný súd Brémy) odvolanie zamietol a postúpil vec na Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (Vyšší krajinský súd Brémy, Nemecko), ktorý je vnútroštátnym súdom, ktorý podal prejednávaný návrh na začatie prejudiciálneho konania, pričom konštatoval, že synovci zosnulého, keďže v stanovenej lehote neodmietli dedičstvo po zosnulom, sa považujú za osoby, ktoré prijali toto dedičstvo. Na to, aby bolo vyhlásenie o odmietnutí dedičstva platné, nestačí, aby bol príslušný nemecký súd len informovaný o tomto vyhlásení vykonanom pred predmetným holandským súdom, ani to, že je

adresátom kópie relevantných listín, ale vyžaduje sa, aby mal k dispozícii relevantné originály listín. Tie mu však boli doručené až po uplynutí šesťmesačnej lehoty stanovenej v § 1944 ods. 3 BGB.

25 Vnútroštátny súd sa v prípade, že dedič podá vyhlásenie o odmietnutí dedičstva na súde, ktorý má právomoc podľa jeho obvyklého pobytu, v súlade s článkami 13 a 28 nariadenia č. 650/2012, pýta, aké sú podmienky požadované na to, aby sa toto vyhlásenie, ktoré podľa rozhodného práva uplatniteľného na dedenie musí byť uskutočnené v určitej lehote na súde, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci, považovalo za podané včas.

26 Vnútroštátny súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že v Nemecku existujú rozdiely v právnej náuke a judikatúre, pokiaľ ide o platnosť vyhlásenia o odmietnutí dedičstva urobeného pred súdom iného členského štátu, ako je súd, ktorý je v zásade príslušný rozhodnúť o dedičstve. Podľa prvého názoru právnej náuky a judikatúry, ktorý je väčšinový, platnosť takéhoto vyhlásenia pred súdom, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci, je získaná len na základe skutočnosti, že bolo urobené pred súdom členského štátu obvyklého pobytu dedičа.

27 Podľa druhého názoru právnej náuky a judikatúry je vyhlásenie o odmietnutí dedičstva platné len vtedy, ak bolo v náležitej forme zaslané súdu, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci, alebo v každom prípade bolo tomuto súdu oznámené. V tejto súvislosti z odôvodnenia 32 nariadenia č. 650/2012 vyplýva, že podľa normotvorcu Únie takéto vyhlásenie môže vyvolávať účinky až po tom, ako bolo tomuto súdu oznámené. Vnútroštátny súd však spresňuje, že článok 13 nariadenia č. 650/2012 na rozdiel od nemeckého práva nestanovuje povinnosť súdu členského štátu obvyklého pobytu dedičа informovať súd, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci, o vyhlásení o odmietnutí dedičstva urobenom pred ním.

28 Vnútroštátny súd uvádza, že vo veci samej, ak by sa postupovalo podľa názoru uvedeného v bode 26 tohto rozsudku, predmetné vyhlásenie o odmietnutí dedičstva by sa považovalo za platné odo dňa, keď ho synovci zosnulého urobili pred Rechtbank Den Haag (súd v Haagu), teda 13. septembra 2019. V takom prípade by šesťmesačná lehota stanovená v § 1994 ods. 3 BGB na odmietnutie dedičstva, ktorá začína plynúť od dátumu, keď sa dedič dozvie o dedení, bola synovcami zosnulého dodržaná.

29 Podľa druhého názoru uvedeného v bode 27 tohto rozsudku platnosť vyhlásenia o odmietnutí predmetného dedičstva môže závisieť od dátumu, keď sa súd, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci, dozvedel o tomto vyhlásení. Vzniká však otázka formálnych podmienok, ktorým podlieha platnosť takéhoto vyhlásenia, a najmä otázka, či stačí informovať súd, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci, o tom, že existuje takéto vyhlásenie, predložiť mu kópie relevantných listín alebo mu oznámiť informácie spracované v jazyku tohto vyhlásenia, alebo či naopak treba tomuto súdu predložiť originály listín o odmietnutí, ktoré boli vyhotovené súdom iného členského štátu, ako aj overený preklad do jazyka súdu, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci.

30 Za týchto okolností Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (Vyšší krajinský súd Brémy) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Nahrádza vyhlásenie dediča o odmietnutí dedičstva, ktoré dedič urobí pred súdom členského štátu príslušným podľa miesta jeho obvyklého pobytu v súlade s formálnymi požiadavkami platnými v tomto štáte, vyhlásenie o odmietnutí dedičstva, ktoré sa má urobiť pred súdom iného členského štátu, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci, takým spôsobom, že sa považuje za účinne uskutočnené v čase urobenia vyhlásenia (substitúcia)?

2. V prípade zápornej odpovede na prvú otázku:

   Je okrem formálne platného vyhlásenia voči súdu, ktorý má právomoc podľa miesta obvyklého pobytu osoby odmietajúcej dedičstvo, na nadobudnutie účinnosti jej vyhlásenia o odmietnutí dedičstva potrebné, aby táto osoba informovala súd, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci, o existencii tohto vyhlásenia?

3. V prípade zápornej odpovede na prvú otázku a kladnej odpovede na druhú otázku:
   a) Je na nadobudnutie účinnosti vyhlásenia o odmietnutí dedičstva, najmä na dodržanie lehôt, ktorým podlieha uskutočnenie vyhlásenia v mieste, kde bolo urobené, potrebné, aby sa podanie pred súdom, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci, urobilo v jazyku používanom v mieste jeho sídla?
   b) Je na nadobudnutie účinnosti vyhlásenia o odmietnutí dedičstva, najmä na dodržanie lehôt, ktorým podlieha uskutočnenie vyhlásenia v mieste, kde bolo urobené, potrebné, aby sa súdu, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci, predložili verejné listiny vyhotovené súdom, ktorý je príslušný podľa miesta obvyklého pobytu osoby odmietajúcej dedičstvo, v súvislosti s odmietnutím dedičstva v originálnom vyhotovení spolu s prekladom?“

O prejudiciálnych otázkach

Úvodné pripomienky

31 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora v rámci konania na základe spolupráce medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdnym dvorom, zakotveného v článku 267 ZFEÚ, prináleží Súdnemu dvoru poskytnúť vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď potrebnú na rozhodnutie vo veci, o ktorej vnútroštátny súd rozhoduje. Z tohto pohľadu Súdnemu dvoru prináleží v prípade potreby preformulovať otázky, ktoré sú mu položené (rozsudok z 26. októbra 2021, PL Holdings, C-109/20, EU:C:2021:875, bod 34 a citovaná judikatúra).

32 Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka podmienok požadovaných na to, aby sa vyhlásenie o odmietnutí dedičstva v zmysle článkov 13 a 28 nariadenia č. 650/2012 urobené pred súdom štátu obvyklého pobytu dedičа, ktorý odmieta dedičstvo, považovalo za platné. V tejto súvislosti si vnútroštátny súd kladie najmä otázku, či a prípadne kedy a ako sa má takéto vyhlásenie oznámiť súdu, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci.

33 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že synovci zosnulého 13. septembra 2019 vyhlásili, že odmietajú dedičstvo po zosnulom pred súdom členského štátu ich obvyklého pobytu, teda pred Rechtbank Den Haag (súd v Haagu, Holandsko). Dňa 13. decembra 2019 informovali nemecký súd, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci, listom spísaným v holandskom jazyku o existencii tohto vyhlásenia, pričom pripojili kópiu listín vyhotovených holandským súdom. Dňa 15. januára 2020 opätovne informovali nemecký súd, ale listom spísaným v nemeckom jazyku, o existencii uvedeného vyhlásenia. Preklad listín vyhotovených holandským súdom do nemeckého jazyka a ich originály boli naopak doručené nemeckému súdu až 17. augusta 2020, teda po uplynutí lehoty stanovenej právom uplatniteľným na dedičstvo.

34 Za týchto podmienok treba konštatovať, že svojimi otázkami, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa články 13 a 28 nariadenia č. 650/2012 majú vykladať v tom zmysle, že vyhlásenie o odmietnutí dedičstva, ktoré dedič urobil pred súdom členského štátu

svojho obvyklého pobytu, sa považuje za formálne platné, ak boli splnené formálne požiadavky uplatniteľné pred týmto súdom, pričom na účely tejto platnosti nie je potrebné, aby vyhlásenie spĺňalo formálne požiadavky vyžadované právom rozhodným pre dedičstvo.

O veci samej

35 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora jednak z požiadaviek jednotného uplatňovania práva Únie a jednak zo zásady rovnosti vyplýva, že znenie ustanovenia práva Únie, ktoré neobsahuje žiadny výslovný odkaz na právo členských štátov s cieľom určiť jeho zmysel a rozsah pôsobnosti, si v zásade vyžaduje samostatný a jednotný výklad v celej Únii, ktorý musí zohľadňovať nielen znenie tohto ustanovenia, ale aj jeho kontext a cieľ sledovaný predmetnou právnou úpravou [rozsudky z 1. marca 2018, Mahnkopf, C-558/16, EU:C:2018:138, bod 32, a z 9. septembra 2021, UM (Zmluva o prevode vlastníctva pre prípad smrti), C-277/20, EU:C:2021:708, bod 29].

36 Pokiaľ ide v prvom rade o znenie predmetných ustanovení a ich kontext, treba pripomenúť, že článok 13 nariadenia č. 650/2012 je súčasťou kapitoly II tohto nariadenia, ktorá upravuje všetky kritériá súdnej právomoci v dedičských veciach. V súlade s týmto ustanovením okrem súdu, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci podľa uvedeného nariadenia, majú na prijatie týchto vyhlásení právomoc súdy členského štátu obvyklého pobytu ktorejkoľvek osoby, ktorá podľa rozhodného práva pre dedenie môže urobiť pred súdom vyhlásenie o prijatí alebo odmietnutí dedičstva, odkazu alebo povinného dedičského podielu alebo vyhlásenie, ktorého cieľom je obmedziť zodpovednosť dotknutej osoby v súvislosti s dlhmi patriacimi do dedičstva.

37 Tento článok 13 tak stanovuje alternatívny súd so súdnou právomocou, cieľom čoho je umožniť dedičom, ktorí nemajú obvyklý pobyt v členskom štáte, ktorého súdy majú právomoc konať v dedičskej veci, v súlade so všeobecnými pravidlami stanovenými v článkoch 4 až 11 nariadenia č. 650/2012, aby urobili svoje vyhlásenia o prijatí dedičstva alebo o jeho odmietnutí pred súdom členského štátu, v ktorom majú obvyklý pobyt.

38 Uvedená norma súdnej právomoci je doplnená kolíznou normou obsiahnutou v článku 28 nariadenia č. 650/2012, ktorá je súčasťou kapitoly III tohto nariadenia, ktorá upravuje uplatniteľné právo a ktorá špecificky upravuje formálnu platnosť takýchto vyhlásení. V súlade s týmto článkom sú platné, pokiaľ ide o formu, ak podľa jeho písmena a) spĺňajú požiadavky práva uplatniteľného na dedenie (*lex successionis*), alebo podľa jeho písmena b) požiadavky právneho poriadku štátu, v ktorom má osoba, ktorá urobila uvedené vyhlásenie, obvyklý pobyt.

39 Zo znenia článku 28 nariadenia č. 650/2012 možno vyvodiť, že toto ustanovenie je koncipované tak, že uznáva platnosť vyhlásenia o odmietnutí dedičstva buď vtedy, keď sú splnené podmienky stanovené dedičským právom, ak sa uplatňuje toto právo, alebo vtedy, keď sú splnené podmienky stanovené právom štátu obvyklého pobytu dediča, ktorý odmieta dedičstvo, ak sa uplatňuje toto právo.

40 V tejto súvislosti zo znenia článku 13 v spojení s článkom 28 nariadenia č. 650/2012 – ako v podstate uviedol generálny advokát v bode 58 svojich návrhov – vyplýva, že medzi týmito dvoma ustanoveniami existuje úzka súvislosť, takže právomoc súdov členského štátu obvyklého pobytu dediča prijímať vyhlásenia o odmietnutí dedičstva podlieha podmienke, že dedičské právo platné v tomto štáte stanovuje možnosť urobiť takéto vyhlásenie pred súdom. Pokiaľ je táto podmienka splnená, všetky úkony, ktoré sa majú vykonať pred súdom členského štátu obvyklého pobytu dediča, ktorý chce urobiť takéto vyhlásenie, určuje právny poriadok tohto členského štátu.

41 Pokiaľ ide v druhom rade o ciele sledované nariadením č. 650/2012, takýto výklad článkov 13 a 28 tohto nariadenia podporuje jeho odôvodnenie 32, podľa ktorého je cieľom týchto ustanovení „zjednodušiť život dedičov a odkazovníkov, ktorí majú obvyklý pobyt v inom členskom štáte, ako je členský štát, v ktorom sa koná alebo bude konať v dedičskej veci“. Na tento účel by podľa toho istého odôvodnenia uvedené nariadenie malo umožniť každej osobe, ktorá je oprávnená podľa rozhodného práva pre dedenie, vydať určité vyhlásenia týkajúce sa dedičstva, medzi ktorými sa uvádza tiež jeho odmietnutie, vo forme ustanovenej právnym poriadkom členského štátu, v ktorom má obvyklý pobyt, pred súdmi uvedeného členského štátu. Súdny dvor už v tejto súvislosti spresnil, že článok 13 toho istého nariadenia má v spojení s jeho odôvodnením 32 zjednodušiť úkony dedičov a odkazovníkov tak, že stanovuje výnimku z pravidiel určenia právomoci stanovených v jeho článkoch 4 až 11 (rozsudok z 21. júna 2018, Oberle, C-20/17, EU:C:2018:485, bod 42).

42 Takýto výklad je okrem toho podporený cieľom nariadenia č. 650/2012, ktorým je podľa jeho odôvodnenia 7 uľahčiť riadne fungovanie vnútorného trhu odstránením prekážok voľného pohybu osôb, ktoré chcú uplatňovať svoje práva vyplývajúce z cezhraničného dedenia. Konkrétne v európskom priestore spravodlivosti musia byť efektívne zaručené práva dedičov a odkazovníkov, ďalších osôb s blízkym vzťahom k zosnulému, ako aj veriteľov poručiteľa (pozri v tomto zmysle rozsudky z 1. marca 2018, Mahnkopf, C-558/16, EU:C:2018:138, bod 35, ako aj z 1. júla 2021, Vorarlberger Landes- und Hypotheken-Bank, C-301/20, EU:C:2021:528, body 27 a 34).

43 Pokiaľ ide o vyhlásenia o odmietnutí dedičstva urobené pred súdom príslušným podľa článku 13 nariadenia č. 650/2012, článok 28 písm. b) tohto nariadenia zaručuje, aby táto možnosť priznaná dedičovi, ktorý má obvyklý pobyt v inom členskom štáte, než je členský štát súdu, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci, bola účinná.

44 V tejto súvislosti treba konštatovať, že vzhľadom na obmedzený rozsah právomoci súdu uvedeného v článku 13 nariadenia č. 650/2012 by akýkoľvek iný výklad smerujúci k obmedzeniu formálnej platnosti vyhlásenia o odmietnutí dedičstva, najmä tým, že by ho podriadil formálnym požiadavkám rozhodného práva pre dedenie, zbavil ustanovenia článku 13 a článku 28 písm. b) tohto nariadenia akéhokoľvek potrebného účinku a narušil by tak ciele uvedeného nariadenia, ako aj zásadu právnej istoty.

45 V dôsledku toho, ako zdôraznil generálny advokát v bode 64 svojich návrhov, dodržanie cieľa nariadenia č. 650/2012, ktorým je poskytnúť dedičom možnosť urobiť vyhlásenia o odmietnutí dedičstva v členskom štáte, v ktorom majú obvyklý pobyt, znamená, že títo dedičia nemusia pred súdmi iných členských štátov splniť žiadne iné formality než tie, ktoré sú stanovené právom členského štátu, v ktorom sa takéto vyhlásenie urobilo, aby sa takéto vyhlásenia považovali za platné.

46 Pokiaľ ide o otázku týkajúcu sa oznámenia uvedených vyhlásení súdu, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci, treba uviesť, že z poslednej vety odôvodnenia 32 nariadenia č. 650/2012 vyplýva, že „osoby, ktoré sa rozhodli pre možnosť vydať vyhlásenia v členskom štáte svojho obvyklého pobytu, by mali informovať súd alebo orgán, ktorý koná alebo bude konať v dedičskej veci, o existencii takýchto vyhlásení v lehote stanovenej v rozhodnom práve pre dedenie“.

47 Z tejto poslednej vety odôvodnenia 32 nariadenia č. 650/2012 na prvý pohľad vyplýva, že podľa normotvorcu Únie je potrebné, aby sa vyhlásenie o odmietnutí dedičstva urobené pred súdom členského štátu obvyklého pobytu dediča, ktorý odmieta dedičstvo, oznámilo súdu, ktorý má

právomoc konať v dedičskej veci. Treba však konštatovať, že ani článok 13, ani článok 28 tohto nariadenia nestanovujú mechanizmus postúpenia takýchto vyhlásení súdom členského štátu obvyklého pobytu dediča, ktorý odmieta dedičstvo, súdu, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci. Toto odôvodnenie 32 však predpokladá, že osoby, ktoré využili možnosť urobiť takéto vyhlásenia v členskom štáte svojho obvyklého pobytu, prevezmú bremeno oznámenia existencie týchto vyhlásení orgánom, ktoré sú poverené dedením.

48 V prípade neexistencie jednotného systému v práve Únie, ktorý by upravoval postúpenie vyhlásení týkajúcich sa dedičstva na súd, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci, sa tak odôvodnenie 32 posledná veta nariadenia č. 650/2012 má chápať v tom zmysle, že osobe, ktorá urobila vyhlásenie o odmietnutí dedičstva, prináleží vykonať kroky potrebné na to, aby sa súd, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci, dozvedel o existencii platného vyhlásenia. Ak však tieto kroky neboli vykonané v lehote stanovenej právom rozhodným pre dedičstvo, platnosť takéhoto vyhlásenia nemožno spochybniť.

49 Preto by vyhlásenie o odmietnutí dedičstva, ktoré dedič urobil pred súdom členského štátu svojho obvyklého pobytu v súlade s formálnymi požiadavkami uplatniteľnými pred týmto súdom, malo mať právne účinky pred súdom, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci, pokiaľ sa tento posledný uvedený súd dozvie o existencii tohto vyhlásenia, bez toho, aby takéto vyhlásenie podliehalo ďalším formálnym požiadavkám, ktoré vyžaduje právo rozhodné pre dedičstvo.

50 V prejednávanej veci z informácií poskytnutých vnútroštátnym súdom vyplýva, že synovci zosnulého urobili vyhlásenie o odmietnutí dedičstva po zosnulom pred holandským súdom v súlade s formálnymi požiadavkami uplatniteľnými pred týmto súdom a že Amtsgericht Bremen (Okresný súd Brémy) sa o existencii tohto vyhlásenia dozvedel pred rozhodnutím o dedičstve. Zdá sa teda, že tento posledný uvedený súd mal uvedené vyhlásenie zohľadniť bez ohľadu na splnenie ostatných požiadaviek alebo vysvetlení, ktoré tento nemecký súd považoval za potrebné na to, aby sa takéto vyhlásenie považovalo za platné. Ako totiž vyplýva z odôvodnenia 67 nariadenia č. 650/2012, dedičia by mali mať možnosť ľahko preukázať svoje postavenie a/alebo práva a právomoci na účely „rýchleho, plynulého a účinného vyporiadania dedičstva s cezhraničnými dôsledkami v Únii“.

51 Vzhľadom na všetko vyššie uvedené treba na položené otázky odpovedať tak, že články 13 a 28 nariadenia č. 650/2012 sa majú vykladať v tom zmysle, že vyhlásenie o odmietnutí dedičstva, ktoré dedič urobil pred súdom členského štátu svojho obvyklého pobytu, sa považuje za formálne platné, ak boli splnené formálne požiadavky uplatniteľné pred týmto súdom, pričom na účely tejto platnosti nie je potrebné, aby vyhlásenie spĺňalo formálne požiadavky vyžadované právom rozhodným pre dedičstvo.

O trovách

52 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (piata komora) rozhodol takto:

Články 13 a 28 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve sa majú vykladať v tom zmysle, že vyhlásenie o odmietnutí dedičstva, ktoré dedič urobil pred súdom členského štátu svojho obvyklého pobytu, sa považuje za formálne platné, ak boli splnené formálne požiadavky uplatniteľné pred týmto súdom, pričom na účely tejto platnosti nie je potrebné, aby vyhlásenie spĺňalo formálne požiadavky vyžadované právom rozhodným pre dedičstvo.

Podpisy